

Lieta C-214/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 20. maijs

Iesniedzējtiesa:

The Labour Court, Ireland

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 6. maijs

Apelācijas sūdzības iesniedzējs:

MG

Atbildētāja apelācijas instancē:

Dublin City Council

[..] [oriģ. 2. lpp.]

LĒMUMS PAR PREJUDICIĀLĀ JAUTĀJUMA UZDOŠANU

1. Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu aizsākums ir meklējams sūdzības iesniedzēja sūdzībā par *Workplace Relations Commission* (Darba vietas attiecību komisija; turpmāk tekstā – “WRC”) amatpersonas, kura ir atbildīga par sūdzību izskatīšanu, lēmumu saistībā ar viņa pieteikumu pret atbildētāju, kas minēta ievaddaļā. Sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka viņa dežūras režīmā pavadītais laiks ir jāuzskata par darba laiku 1997. gada Likuma par darba laika organizēšanu 2. iedaļas un Padomes Direktīvas 2003/88/EK 2. panta 1. punkta izpratnē. WRC par sūdzību izskatīšanu atbildīgā amatpersona prasību noraidīja.
2. WRC ir iestāde, kura ir nodibināta ar likumu un kurai ir kompetence pirmajā instancē izskatīt sūdzības par iespējamajiem Likuma par darba laika organizēšanu pārkāpumiem.
3. Sūdzības iesniedzējs pārsūdzēja par sūdzību izskatīšanu atbildīgās amatpersonas lēmumu *Labour court* [Darba tiesā], kas ir valsts tiesa, kuras kompetencē ir izskatīt ar nodarbinātību saistītās sūdzības par WRC lēmumiem, tostarp lietās, kas saistītas ar 1997. gada Likumu par darba laika organizēšanu.

Pamatlietas fakti

4. Sūdzības iesniedzējs ir atbildētājas nodarbināts ārstata ugunsdzēsējs. Atbildētāja viņu ir nodarbinājusi kopš 2005. gada septembra. Ārstata ugunsdzēsējs ir uz nepilnu darba laiku nodarbināts ugunsdzēsējs, kuru ir apmācījis un ārstatā nodarbina ugunsdzēsēju depo, kuram viņš ir piesaistīts, lai izsaukuma gadījumā ierastos uz ārkārtas situāciju. Kad ugunsdzēsēju brigāde saņem izsaukumu, noteiktai brigādei tiek aktivizētas trauksmes signālierīces, un ugunsdzēsēji, katrs no kuriem nēsā individuālu trauksmes signālierīci, nekavējoties atsaucas ugunsdzēsēju depo. Pēc tam ugunsdzēsējiem 10 minūšu laikā pēc izsaukuma saņemšanas bez kavēšanas jānokļūst depo. Tādam ārstata ugunsdzēsējam, kā sūdzības iesniedzējs tiek maksāts pamathonorārs, kura apmērs par gadu ir aptuveni 10 000 EUR un kurš tiek izmaksāts katru mēnesi. Honorārs ārstata ugunsdzēsējam ir paredzēts kā kompensācija par atrašanos gaidīšanas režīmā. Papildus honorāram tādam ārstata ugunsdzēsējam kā sūdzības iesniedzējs tiek maksāta atrunāta naudas summa par nepieciešamību apmeklēt ugunsdzēsēju depo. Sūdzības iesniedzējs atrodas 24 stundu gatavībā (neskaitot ikgadējā atvaļinājuma periodus un periodus, kuros viņš laicīgi paziņo darba devējam par savu nepieejamību un darba devējs tam piekrt), lai ierastos uz ārkārtas situācijām, kad ar peidžera palīdzību viņu izsauc darba devējs. Sūdzības iesniedzējam ir jāatsaucas darba devējam 5 minūšu laikā pēc peidžera signāla saņemšanas. Maksimāli pieļaujamais reaģēšanas laiks ir 10 minūtes. Sūdzības iesniedzējam ir jāapmeklē 85 % no parastajām treniņu nodarbībām un 75 % no ugunsgrēkiem. **[oriģ. 3. lpp.]**
5. Sūdzības iesniedzējam ir atļauts strādāt citu darbu, ja vien viņš nestrādā vairāk par 48 stundām nedēļā vidēji četru, sešu vai divpadsmit mēnešu laika posmā atkarībā no viņa nodarbinātības kategorijas. Sūdzības iesniedzējs strādā par taksometra vadītāju. Darba līgumā ar ugunsdzēsēju depo ir paredzēta prasība, ka sūdzības iesniedzējam ir jāiesniedz apliecinājums no sava otrā darba devēja, ka viņš tiks atbrīvots, lai nepieciešamības gadījumos dotos uz negadījumu vietām. Darba līgumā ir iekļauta arī prasība, ka sūdzības iesniedzējam tiek liegts veikt jebkādu citu darbu viņa (aktīvā)* darba kā ārstata ugunsdzēsējam laikā. Sūdzības iesniedzējam ir jādzīvo un jāstrādā saprātīgā attālumā no darba devēja ugunsdzēsēju depo. Saprātīgs attālums ir reaģēšanas laika posma rādiusā no ugunsdzēsēju depo, kurā persona tiek nodarbināta. Dzīvesvietas vai darba vietas maiņa, kas attālumu no depo padarītu par nesaprātīgu, nozīmētu automātisku dienesta pienākumu uzteikšanu. Dežurējošie ugunsdzēsēji, kuri ierodas uz izsaukumu reaģēšanas laika ietvaros, jebkuros apstākļos saņem pilnu samaksu par negadījumu. Jebkuram ugunsdzēsējam, kurš neierodas vēlamā reaģēšanas laika ietvaros, bet ierodas ugunsdzēsēju depo vadītāja noteiktajā maksimāli pieļaujamajā ierašanās laika posmā, tiek izmaksāta paušāla stundas likmes atlīdzība un viņam ir jāuzturas depo, ja vien viņš nav nepieciešams negadījuma vietā.
6. Nodarbinātība tiek izteikta kā nepilna laika darbs. Ārstata ugunsdzēsēju pieejamība nepieciešamības gadījumā ir nodarbināšanas nosacījums.

Pamatlietas pušu apsvērumi

Sūdzības iesniedzēja apsvērumi

7. Sūdzības iesniedzēja galvenais arguments ir tāds, ka laiks, kas pavadīts gaidīšanas/dežūras režīmā, ir uzskatāms par darba laiku. Sūdzības iesniedzējs faktiski dežūrē 24 stundas diennaktī, 7 dienas nedēļā (izņemot ikgadējos atvaļinājumus un citus iemeslus, piemēram, slimības atvaļinājumus un gadījumus, kuros viņš laicīgi paziņo darba devējam par savu nepieejamību, un darba devējs tam piekrīt) sakarā ar prasību, ka viņam jāierodas ugunsdzēsēju depo vēlamojā 5 minūšu vai maksimāli pieļaujamajā 10 minūšu reaģēšanas laika posmā no izsaukuma saņemšanas brīža. Šī iemesla dēļ sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka atbildētāja pārkāpj 1997. gada Likuma par darba laika organizēšanu 11.–17. pantu, kā arī 20. un 23. pantu, kas *inter alia* attiecas uz ikdienas un iknedēļas atpūtas periodiem un darba laiku, kas pārsniedz 48 stundas nedēļā. Sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka dežūras/gaidīšanas režīma ierobežojumu dēļ viņš nespēj pilnvērtīgi nodoties ģimenes dzīvei, taksometra vadītāja darbam vai sabiedriskajiem pasākumiem, kas varētu atstāt ietekmi uz viņa spējām būt pieejamam izsaukuma saņemšanas gadījumā. Neierašanās pēc trauksmes signāla saņemšanas var novest pie disciplinārās atbildības un iespējamās atlaišanas no darba. Ar 1997. gada Likumu par darba laika organizēšanu tika transponēta Padomes Direktīva 93/104/EK par dažiem darba laika organizācijas aspektiem, kas kopš tā laika ir grozīta un pēc tam konsolidēta Direktīvā 2003/88/EK. [oriģ. 4. lpp.]
8. Sūdzības iesniedzējs vēl apgalvo, ka, piemērojot Eiropas Savienības Tiesas spriedumu lietā **Ville de Nivelles/Matzak** (C-518/15) un it īpaši tā rezolutīvās daļas 4) punktu, sūdzības iesniedzēja dežūras režīmā pavadītais laiks ir uzskatāms par darba laiku.

**Aktīvās darba stundas tiek definētas kā stundas, kas faktiski pavadītas, apmeklējot ugunsgrēkus vai depo, iesaistoties apmācībās/treniņos utt. Sūdzības iesniedzējam 2019. gadā ir uzkrātas 221 stundas un 17 minūtes aktīvo darba stundu*

Atbildētājas apsvērumi

9. Atbildētāja apgalvo, ka prasība sūdzības iesniedzējam būt pieejamam noteiktā attālumā no ugunsdzēsēju depo, lai viņš varētu ierasties pēc trauksmes signāla saņemšanas un mobilizēties noteiktā laika posmā, nav uzskatāma par darba laiku. Šajā laikā sūdzības iesniedzējs var tikt un tiek nodarbināts un var brīvi iesaistīties citās aktivitātēs. Sūdzības iesniedzējam, atrodoties gaidīšanas režīmā, nav jāuzturas vienā noteiktā vietā. Vienīgā prasība ir tāda, ka, saņemot izsaukumu, sūdzības iesniedzējs ievēro reaģēšanas laiku. Vēlamais reaģēšanas laiks ir 5 minūtes un maksimāli pieļaujamais reaģēšanas laiks – 10 minūtes. Tas atspoguļo faktu, ka ārstata ugunsdzēsēji pieliek visas pūles, lai ierastos pēc viņiem adresētā trauksmes signāla saņemšanas, bet tie var tikt aizkavēti no viņiem neatkarīgu iemeslu dēļ. Jebkurš ugunsdzēsējs, kurš ierodas vēlāk par desmit minūtēm,

nesaņem atalgojumu. Ugunsdzēsējam, saņemot izsaukumu, ir nepieciešams apmeklēt ugunsdzēsēju depo. Pēc tam depo virsnieks izlems, cik brigādes locekļu nepieciešami negadījuma novēršanai. Parasti pietiek ar pieciem ugunsdzēsējiem. Pēc tam sūdzības iesniedzējs tiks vai nu norīkots, vai arī netiks norīkots. Ja sūdzības iesniedzējs netiek norīkots, viņš var brīvi doties prom un atsākt personīgās aktivitātes. 2019. gadā sūdzības iesniedzējs apmeklēja staciju 64 % trauksmju gadījumu un saņēma norīkojumu uz 33 % trauksmju gadījumu. Kopumā 2019. gadā bija 648 trauksmes gadījumi. Sūdzības iesniedzēja maksimālais nedēļas darba laiks 2019. gadā, par kuru viņam tika izmaksāts atalgojums, bija 26 stundas ar vidējo rādītāju nedēļā – 4,61 stundas.

Atbilstošās valsts tiesību normas

10. Ar 1997. gada Likumu par darba laika organizēšanu (turpmāk tekstā – “1997. gada Likums”) valsts tiesībās tiek ieviesta Padomes Direktīva 93/104/EK, kas kopš tā laika ir atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/88/EK (2003. gada 4. novembris) par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem.
11. Nav strīda par to, ka 1997. gada Likums ir jāinterpretē un jāpiemēro, lai, cik vien iespējams, sasniegtu minētajā direktīvā noteikto mērķi. **[oriģ. 5. lpp.]**
12. 1997. gada Likuma 2. panta 1. punktā noteikts, ka: “darba laiks” ir jebkurš laiks, kad darbinieks:
 - a) atrodas savā darba vietā vai darba devēja rīcībā, un
 - b) veic vai pilda savā darbā paredzētās darbības, vai pienākumus
 un “darbs” ir jāinterpretē attiecīgi.

Likuma par darba laika organizēšanu teksts tā grozītajā redakcijā ir pieejams: <http://revisedacts.lawreform.ie/eli/1997/act/20/front/revised/en/html>

Atbilstošās Savienības tiesību normas

13. Attiecīgie [Eiropas] Savienības tiesību noteikumi ir ietverti Direktīvas 2003/88/EK 2. panta 1. punktā. 2. panta 1. punktā noteikts, ka: “darba laiks” ir jebkurš laikposms, kurā darba ņēmējs strādā darba devēja labā un veic savu darbu vai pilda pienākumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi.
14. Prasība nav par 1997. gada Likuma pārkāpumu attiecībā uz stundām, kuras sūdzības iesniedzējs faktiski pavadījis izsaukumā. Pamatlieta ir balstīta uz apgalvojumu, ka dežūras laiks ir darba laiks 1997. gada Likuma un minētas direktīvas izpratnē, ņemot vērā Direktīvas 2003/88/EK 2. panta interpretāciju, kas sniegta Tiesas sprieduma lietā **C-518/15 Ville de Nivelles/Rudy Matzak** rezolūīvās daļas 4) punktā.

15. Pamatojoties uz to, sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka viņš strādā 24 stundas diennaktī 365 dienas gadā, izņemot ikgadējā atvaļinājuma un citu atvaļinājumu periodus un periodos, kuros viņš laicīgi paziņo darba devējam par savu nepieejamību, tādējādi pārkāpjot 1997. gada Likuma 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 20., 21. pantu.
16. Galvenais strīdus jautājums ir “darba laika” jēdziena izpratne. Direktīvas 2. pantā ir ietvertas “darba laika” un “atpūtas laika” definīcijas, un tieši šo definīciju interpretācija ir šī strīda pamatā.
17. [Tiesas sprieduma lietā C-518/15 *Ville de Nivelles/Rudy Matzak*] rezolutīvās daļas 4) punktā ir noteikts: *Direktīvas 2003/88 2. pants ir interpretējams tādējādi, ka dežūras laiks, kuru darba ņēmējs pavada mājās, ar pienākumu 8 minūšu laikā atsaukties uz darba devēja izsaukumu, kas ļoti būtiski ierobežo iespējas veikt citas darbības, ir uzskatāms par “darba laiku”.*

Iesniedzējtiesas vērtējums

18. Tiesas sprieduma [oriģ. 6. lpp.] rezolutīvās daļas 4) punkts sniedz atbildi uz jautājumu par gaidīšanas režīmā esošu darba ņēmēju darba devēja noteiktā vietā, *Matzak* lietas gadījumā – viņa mājās. Tiesa īpaši atsaucas uz atšķirībām ierobežojumos, kuri darba ņēmējam tiek uzlikti ar prasību atrasties gaidīšanas režīmā darba devēja norādītā vietā. Tiesa atsaucas arī uz ierobežojumu, ko uzliek prasība atrasties 8 minūšu laika posma attālumā no darba vietas izsaukuma gadījumā.
19. Sūdzības iesniedzēja saistību īpatnība, kas atšķir viņa dežurēšanas nosacījumus no *Matzak* lietas, ir tāda, ka darba devējs viņam neuzlika pienākumu atrasties vienā noteiktā vietā un viņam, saņemot izsaukumu, bija jāspēj vienīgi ierasties noteikta reaģēšanas laika ietvaros.
20. Sūdzības iesniedzējs *Matzak* lietā nespēja veikt darbu vai saimniecisko darbību dežūras laikā, savukārt uz sūdzības iesniedzēju šāds ierobežojums neattiecas. Sūdzības iesniedzējs, atrodoties dežūras režīmā, var brīvi veikt un veic saimniecisko darbību uz sava rēķina kā taksometra vadītājs. Viņu var brīvi nodarbināt trešās personas vai dežūras laikā viņš var veikt saimniecisko darbību uz sava rēķina. Ir skaidrs, ka dežūras periodos, kas, pēc viņa domām, ir darba laiks, sūdzības iesniedzējs varēja veikt un veica tādu darbu, ka citam darba devējam būtu vai varētu būt uzlikta saistības saskaņā ar 1997. gada likumu attiecībā uz viņa darba laiku organizēšanu.

Iznākums

21. Šeit izklāstīto iemeslu dēļ iesniedzējtiesa ir secinājusi, ka pirms lēmuma pieņemšanas šajā lietā, tai nepieciešama Tiesas palīdzība [Eiropas] Savienības tiesību interpretācijā. Attiecīgi iesniedzējtiesa ir nolēmusi apturēt tiesvedību un saskaņā ar LESD 267. pantu uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai [Direktīvas 2003/88/EK] 2. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka paša izvēlēta vietā vai vietās dežurējošs darba ņēmējs, uz kuru neattiecas prasība dežūras laikā informēt darba devēju par savu atrašanās vietu, bet kuram ir saistoša prasība vienīgi spēt ierasties uz izsaukumu vēlamajā 5 minūšu reaģēšanas laikā un 10 minūšu maksimāli pieļaujamajā reaģēšanas laikā, veic darbu dežurējot?
2. Ja uz pirmo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši – vai darba ņēmējs, kuram saistoša ir vienīgi prasība ierasties uz izsaukumu vēlamajā 5 minūšu reaģēšanas laikā un 10 minūšu maksimāli pieļaujamajā reaģēšanas laikā un kuru bez ierobežojumiem var vienlaikus nodarbināt cits darba devējs vai kurš dežūras laikā var veikt saimniecisko darbību uz sava rēķina, darba devēja labā veic darbu, kura ietvaros viņš atrodas dežūrā?
3. Ja uz otro jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši – vai tas, ka darba ņēmējs dežūras laikā faktiski tiek nodarbināts pie otra darba devēja, ievērojot vienīgi prasību, ka otrajam darba devējam ir jāatbrīvo darba ņēmējs, kad viņš saņem izsaukumu no pirmā darba devēja, nozīmē, ka laiks, ko darba ņēmējs pavadā dežūrā, vienlaikus strādājot pie otra darba devēja, ir jāuzskata par darba laiku viņa darba attiecībās ar pirmo darba devēju? **[orig. 7. lpp.]**
4. Ja uz trešo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši – vai darba ņēmējs, kurš strādā pie otra darba devēja, atrodoties dežūras režīmā pie pirmā darba devēja, uzkrāj darba laiku no pirmā un otrā darba devēja vienlaikus?

Ar *Labour Court* lēmumu

[..]

2020. gada 7. maijā

[..]